

Protokoll funktionshinderrådet

Närvarande:

Ordförande	Nils Duwähl (DHR)
Ledamöter	Niklas Bjurström (FRS/Epilepsi föreningen i Stor-Stockholm) Elsa Brunemalm (SDF) Gunilla Antemar (FRS/Neuro) Micaela Kedhammar (Attention/FRS) Christer Jerström (ÅSS)
Tjänstemän	Veronica Wolgast Carstorp, socialförvaltningen Lisa Gagnerud, socialförvaltningen Therese Englund, socialförvaltningen Jonna Hermansson, äldreförvaltningen Håkan Andersson, överförmyndarförvaltningen Philip Stewén, borgarrådssekreterare (S) Marcus Wählberg, borgarrådssekreterare (L)
Politiker	Alexander Ojanne (S), ordförande socialnämnden Jan Jönsson (L), vice ordförande socialnämnden
Frånvarande	Gunnar Sandström (SRF)
Justerare	Nils Duwähl (DHR) Gunilla Antemar (FRS/Neuro)
Sekreterare	Therese Englund, socialförvaltningen

Tidpunkt:

Den 5 december 2024 klockan 14:00-16:00.

Förmöte för rådets ledamöter och ordförande startade klockan 13:30.

Plats:

Digitalt via Zoom X

Bilagor

Bilaga 1 – Case till presidiet.docx

Socialförvaltningen

Besöksadress: Storforsplan 36
Postadress: Box 44, 123 21 Farsta

E-post: socialforvaltningen@stockholm.se
Telefon: 08-508 25 000

1. Godkännande av föredragningslistan

Den utsända dagordningen godkändes.

2. Val av justerare och tid för justering

Nils Duwähl och Gunilla Antemar utsågs att justera dagens protokoll. Justeringar ska vara klar måndag förmiddag den 9 december 2024.

3. Alexander Ojanne (ordförande för socialnämnden) och Jan Jönsson (vice ordförande för socialnämnden)

3.1. Case till presidiet: Svårigheter att få bostad med särskild service(se bilaga)

Alexander Ojanne berättar att det är första gången som det finns en plan som gör att vi åtminstone på sikt kommer att komma i fas. Mycket av detta beror på det arbete som har gjorts genom att centralisera frågan från stadsdelarna och överföra ansvaret till socialförvaltningen. Detta har förbättrat situationen, även om det fortfarande finns brister. Om byggandet går som planerat och inte drabbas av för många förseningar, ska vi vara helt i fas år 2033.

Alexander Ojanne nämner att behovet av bostäder är cirka 1200 enheter, och planen är att detta ska vara klart fram till 2033. Det finns dock risk för att byggandet fördröjs, exempelvis genom överklagningar eller andra hinder, men om allt går enligt plan är målet fortfarande att vara i fas år 2033. Alexander Ojanne uttrycker en osäkerhet kring om alla byggprojekt verkligen kommer att bli klara i tid, eftersom överklagningar generellt förlänger tidsramarna.

Jan Jönsson tillägger att det som har varit positivt hittills är att utvecklingen har gått åt rätt håll de senaste åren. Gapet mellan behovet av bostäder och vad som har kunnat byggas har minskat successivt, inte minst tack vare att socialförvaltningens centralisering av beställningen har förbättrat tempot.

Jan Jönsson påpekar att det största problemet nu är byggbranschens situation, där den inte bygger tillräckligt för att möta behoven. Om byggbranschen inte kommer igång ordentligt kommer inga gruppboheter att byggas. Jan Jönsson instämmer i Alexander Ojannes oro om att det inte är säkert att byggandet kan ske i den takt vi önskar, men betonar att utvecklingen trots allt går åt rätt håll.

Rådet ställer sig frågande till hur hyresnivåerna kommer att påverkas och påpekar att om byggandet återupptas, är det troligt att hyresnivåerna i Stockholm kommer att bli ganska höga. De uttrycker också oro över hur personer ska ha råd med dessa hyresnivåer.

Alexander Ojanne svarar att det är en utmaning, inte bara för gruppboheter utan för hela bostadsmarknaden. För att försöka hålla nere priserna arbetar man med att bygga standardiserade hus och upprepa samma byggmodeller. Detta har även lett till att hyrorna har hållits något lägre, även om nyproduktionen i Stockholm fortfarande är dyrare än både

genomsnittet på marknaden och nyproduktion generellt. Alexander Ojanne nämner också att det kan bli nödvändigt att se över riktlinjerna för försörjningsstöd och andra stödformer för att säkerställa att målgruppen har råd med bostäderna.

3.2. Fråga från presidiet till rådet: Förvaltningen har fått i uppdrag att utreda möjligheten till daglig verksamhet på distans (digitalt). Hur tror rådet att deras målgrupper ser på denna möjlighet? Vad är viktigt för staden att tänka på?

Rådet frågar om det finns några indikationer på att fler skulle komma att delta, eller om det är en kvalificerad gissning.

Alexander Ojanne svarar att det snarare handlar om en preliminär uppskattning, men att man har kännedom om att det finns personer som beviljas daglig verksamhet men som inte aktivt deltar. Han förklarar att syftet med detta initiativ är att sänka trösklarna och på så sätt underlätta för fler att ta del av den dagliga verksamheten.

Rådet påpekar att en del personer i målgruppen för daglig verksamhet kan känna sig otrygga eller inte våga ta sig till verksamheten fysiskt, och för dessa kan digital närvaro vara ett sätt att överkomma hinder och gradvis komma igång. Samtidigt lyfter de fram problemet att vissa av dessa personer kanske inte har tillgång till datorer eller digital utrustning.

Jan Jönsson svarar att det finns olika grupper med olika behov och att det har funnits efterfrågan på digitala lösningar inom daglig verksamhet, särskilt för personer som är rädda att ta steget fullt ut eller som inte kan delta vissa dagar på grund av till exempel depression.

Jan Jönsson ser det som en möjlighet att bibehålla kontakten med verksamheten och fortsätta delta på distans. Han är positiv till att utreda dessa möjligheter men betonar att det inte får leda till neddragningar av den fysiska dagliga verksamheten, som är mycket viktig för många.

När det gäller frågan om digitala lösningar konstaterar Alexander Ojanne att det finns ett problem med digitalt utanförskap i gruppen som använder daglig verksamhet. Detta måste tas upp i utredningen, där man bland annat måste överväga om deltagarna behöver egen utrustning eller om leverantörerna av verksamheten ska stå för någon form av utrustning. Alexander Ojanne avslutar med att säga att det är något som måste undersökas vidare och att det inte finns ett konkret svar på den frågan just nu.

3.3. Frågor från rådet till presidiet

Rådet undrar hur presidiet säkerställer en likvärdig bedömning, med tanke på att både Socialtjänstlagen (SOL) och Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) betonar vikten av att ta hänsyn till individens unika behov samtidigt som man undviker standardisering. Rådet påpekar att varje individ har olika behov och prioriteringar och frågar hur presidiet hanterar detta för att garantera rättvisa och individuellt anpassade bedömningar, samtidigt som man säkerställer likvärdighet i insatserna över hela staden.

Alexander Ojanne förklarar att målet är att säkerställa likvärdighet över hela staden, vilket kan uppnås genom styrdokument från stadshuset, kommunfullmäktige och socialförvaltningen. Han nämner att det är svårt att mäta likställdhet mellan stadsdelarna eftersom varje ärende är unikt. En utredning pågår för att undersöka möjligheten att arbeta med ledsagning utan biståndsbedömning, vilket skulle kunna förbättra likställdheten, men det är fortfarande i ett tidigt skede.

Jan Jönsson påpekar att socialförvaltningen kontinuerligt arbetar för att hålla stadsdelarna alerta på olikheter i bedömningarna genom inspektörer. Han menar dock att vissa skillnader alltid kommer att finnas, eftersom bedömningarna görs av olika individer och påverkas av ekonomiska prioriteringar. Han ser positivt på socialförvaltningens arbete, men anser att fullständig likvärdighet är en komplex fråga.

Veronica Wolgast Carstorp förklarar att arbetet styrs av kommunfullmäktige och att socialförvaltningen använder verktyg som policydokument och nätverk för att främja likvärdighet. Hon påpekar att Stockholm, som Sveriges största kommun med elva stadsdelsförvaltningar, har en stor utmaning i att uppnå fullständig likvärdighet. Hon tror att en helt likvärdig bedömning aldrig kommer att kunna garanteras på grund av de många faktorer som påverkar bedömningarna.

Rådet har en fundering gällande en återkommande fråga om beslutsfattande vid ledsagning. I samtliga beslut om ledsagning anges att beslutet grundas på att säkerställa en 'skälig levnadsnivå' enligt SoL 4:1, trots att Kommunfullmäktige beslutat att beslut ska fattas enligt LSS, som syftar till att ge 'goda levnadsförhållanden'. Eftersom besluten hänvisar till SoL 4:1, utgår förvaltningsdomstolen från detta och avslår alla begär. Enligt Funktionshindringsombudsmannen har denna fråga tidigare diskuterats, men juristerna kräver att besluten utformas på detta sätt, vilket kan stå i konflikt med Kommunfullmäktiges beslut.

Alexander Ojanne förklarar att även om politiken i Stockholm strävar efter att vara generösare än lagstiftningen kräver, är det svårt att säkerställa att domstolar dömer enligt stadens riktlinjer. Domstolarna tillämpar lagstiftningen, inte kommunala beslut eller policyer. Han påpekar att utmaningen ligger i att biståndsbedömningarna måste följa de riktlinjer som fullmäktige fastställt, vilket ofta kan vara en svår balansgång.

Jan Jönsson betonar att det politiska stödet för goda levnadsvillkor är starkt, men att det fortfarande uppstår problem när stadsdelsförvaltningarna inte tillämpar fullmäktiges beslut fullt ut. Han uttrycker att det är viktigt att påminna stadsdelarna om deras ansvar att följa stadens riktlinjer, särskilt när problematiska fall inte tas på allvar. Han ser också att överklaganden idag behandlas strikt enligt lag när de går till förvaltningsrätten, vilket gör det svårare för politiska beslut att ha genomslag.

Rådet berättar att det tidigare gick överklaganden till stadsdelsnämnden, som kunde fatta beslut baserat på kommunens riktlinjer innan fallet prövades av länsrätten. Detta system gav möjlighet till en mer lokal bedömning innan en domstol beslutade enligt lag.

Rådet uttrycker oro när staden nu planerar för fler äldre på gruppboendena, om hur man tänker hantera situationen för personer med exempelvis tidig demens eller Downs syndrom som inte längre kan dra nytta av fördelarna med gruppboende. När dessa personer inte längre passar in riskerar det att påverka hela verksamheten negativt. Ska man bygga särskilda boenden för dessa individer och eventuellt 'tvångsflytta' dem dit? Eller kan hyresavtalen ändras för att underlätta detta? Alternativt, om de får bo kvar, kan verksamheten anpassas för att bättre tillgodose deras behov.

Alexander Ojanne förklarar att socialnämnden i budget 2024 fick i uppdrag att i samråd med stadsdelsnämnderna utreda utvecklingsbehov inom gruppboendena för personer med funktionsnedsättning (LSS och SoL), särskilt för dem med stora omvårdnadsbehov på grund av ålder. Utredningen har fokuserat på behoven kopplade till åldrande och kommer att redovisas på socialnämndens möte den 10 december. Enligt utredningen ställs nya krav på personalens kompetens, med behov av kunskaper om demensvård, palliativ vård och omvårdnadsinsatser för att möta den åldrande målgruppens behov. Vidare påpekas att det finns ett behov av profilboenden för äldre inom LSS-personkretsen. Socialnämnden ska under 2025, i samråd med kommunstyrelsen, utreda förutsättningarna för sådana profilboenden, inklusive äldreboenden. Insatser enligt LSS är

frivilliga, och det kommer inte att bli aktuellt att tvångsförflytta någon person som bor på LSS-boende.

Rådet undrar vad politiken vill ha av rådet.

Alexander Ojanne betonar vikten av att få kreativa och konkreta förslag på förbättringar, och nämner att idén om att återinföra möjligheten att överklaga till nämnd är intressant, men inte aktuell för 2025. Han poängterar att de som har erfarenhet på fältet har bäst insikt i hur staden kan möta behovet.

Jan Jönsson reflekterar över budgetprocessen och föreslår att rådet skickar sina prioriteringar och förslag innan sommaren för att påverka nästa års budget.

Han påminner också om överförmyndarnämndens viktiga roll, trots att den är liten i budgeten, eftersom den hanterar stora summor för utsatta individer.

Rådet ställer en allmän fråga om samhällsvägledning på teckenspråk för döva och personer med dövblindhet i Rågsved. De påpekar att samhällsväglare på teckenspråk har en stadsövergripande funktion men att det nu verkar vara en utmaning att bara erbjuda samhällsvägledning på denna plats. Det påpekas också att det är ett stort tryck på tjänsterna från personer som bor utanför staden, vilket kan skapa svårigheter.

Alexander Ojanne svarar att han förstår att trycket visar på behovet. Han nämner också att han har plan att lyfta frågan till civilministern och riksdagsledamöter, och att det finns en viss möjlighet för regionen att ta ansvar genom "Döv-teamet". Han förtydligar att Stockholms stad inte kan etablera verksamheter utanför staden, att det är något andra kommuner ansvarar för.

Rådet tackar Alexander Ojanne och Jan Jönsson för att det kom och gästade rådet även i år.

4. Rådets sammanträdestider för 2025

Rådet har inga kommentarer.

5. Genomgång av föregående protokoll

Rådet tackar för välskrivet protokoll.

Protokollet läggs till handlingarna.

6. Socialnämnden

6.1. Föredragningslista socialnämnden 2024-12-10

Rådet har inga kommentarer.

6.1.12. Fördjupad analys av utvalda resultat från Socialtjänstrapport 2023

Rådets kommentar:

Rådet framhåller vikten av att vara mer delaktiga i arbetet med utvärdering och fördjupad analys, och inte enbart få en slutrapport. De önskar att kunna vara med tidigare i processen, då de aktuella områdena berör deras verksamhet och intressen.

Veronica Wolgast Carstorp tar med sig förslaget och medger att det finns mycket material att bearbeta i socialtjänstrapporten, vilket gör det svårt att direkt arbeta med siffrorna.

6.1.15. Enhetlig yrkestitulatur inom socialpsykiatri

Rådets kommentar:

Rådet lyfter vikten av en enhetlig yrkestitelnatur inom området, eftersom många byter jobb mellan kommuner. En standardisering av titlar skulle underlätta för arbetsgivare att förstå tjänsters innehåll. Frågan om SKR:s involvering i arbetet ställs, då det skulle kunna bidra till en enhetlig struktur.

Veronica Wolgast Carstorp nämner ett liknande arbete inom LSS, där omvärldsbevakning genomfördes för att kartlägga kommunernas hantering. Hon påpekar att skyddade titlar styrs av statliga myndigheter, inte SKR, och att en nationell standardisering kräver beslut från riksdag och regering, vilket kan vara en långsam process.

Lisa Gagnerud förtydligar att 6 kommuner kontaktades under en utredning och att slutsatserna varierade beroende på område. Hon nämner också att Socialstyrelsen håller på att ta fram ett kunskapsstöd för boendestöd, vilket kan ge vägledning om lämplig utbildningsbakgrund.

Rådet reflekterar över att fackförbunden måste involveras om man ska ta fram en ny yrkestitel, eftersom de kan ha stor påverkan i frågan. De betonar att fackförbunden har möjlighet att mobilisera om det skulle behövas.

Lisa Gagnerud nämner att när Stockholms stad tidigare arbetade med titlar för stödpedagog och stödassistent inom LSS, involverades de centrala facken tillsammans med personalstrategiska enheter då det skedde förhandlingar om nya titlar.

6.1.19. Utvecklingsbehov inom bostad med särskild service enligt SoL och LSS, för personer med stort behov av stöd till följd av ålder

Rådets kommentar:

Från rådet lyfts behovet av att stärka boende och omsorg för teckenspråkiga personer. Rådet betonar vikten av att bevaka detta område noggrant.

Rådet påpekar att det är mycket kostsamt att göra anpassningar i efterhand, och att det inte alltid är möjligt att genomföra dessa förändringar i äldreboenden eller gruppboendestäder.

7. Äldrenämnden

7.1. Föredragningslista äldrenämnden 2024-12-17

Rådet har inga kommentarer.

7.1.13. Funktionsbeskrivning syn- och hörselinstruktör

Rådets kommentar:

Rådet påpekar att verksamhetsplanen för äldrenämnden innehåller mål om teckenspråkig omsorg och att samverkan med kommunstyrelsen är en del av målen i Stockholms stads budgetplan. Rådet föreslår att verksamhetsplanen bör inkludera samverkan med intresseorganisationer och att detta arbete lyfts inför 2025.

Rådet lyfter en fundering om brandsäkerhet, särskilt i relation till äldre personer som bor på särskilt boende eller har hemtjänst. Frågan handlar om att säkerställa att dessa individer har fungerande brandvarnare i sina bostäder, med tanke på att äldre är överrepresenterade vid brandolyckor.

Rådet diskuterar också att det kan vara svårt för äldre att kontrollera att brandvarnare fungerar, eftersom de ofta är placerade högt uppe.

Jonna Hermansson berättar att det finns tjänster, som digitala fixare, som kan hjälpa till med att installera och kontrollera brandvarnare. Det påpekas att det inte alltid ingår i all omsorg att kontrollera detta, men att hjälp kan fås vid behov.

Rådet undrar om det är tillräckligt tydligt att måltider kan spela en viktig roll för att minska ofrivillig ensamhet, särskilt när det gäller att bryta social isolering. Rådet påpekar att många kommuner redan arbetar med måltider för att dra människor till äldreboenden och skapa sociala sammanhang, och föreslår att detta bör lyftas fram tydligare i dokumentationen.

Jonna Hermansson svarar att det är just den tanken som ligger bakom arbetet med måltider, och att man på äldreboenden samt mötesplatser ofta använder måltider för att skapa sociala sammanhang. Hon nämner också att det finns stimulansmedel för äldreomsorg, som ”Matlyftet”, som stöder detta arbete på mötesplatser, och att detta syfte kanske tas för givet i vissa sammanhang.

Rådet undrar om kulturprogrammet för äldre fokuserar för mycket på att de ska vara passiva konsumenterna av kultur, snarare än aktiva skapare, som målare eller sångare. Rådet

skulle gärna se att man även försöker titta på hur man kan locka män till dessa typer av skapande. De betonar också vikten av att använda sång i demensvården för att underlätta kommunikationen.

Jonna Hermansson svarar att äldre som producenter av kultur bör lyftas mer, särskilt inom demensvården. Hon ser detta som en viktig del av framtida kulturinitiativ. Jonna framhåller Stockholms digitala fixartjänst som ett bra exempel på förebyggande insatser för att minska social isolering. Samt att Stockholms stad arbetar uppsökande med äldre för att motverka ensamhet och öka medvetenheten om vad det finns för något som staden erbjuder.

8. Överförmyndarnämnden

8.1. Föredragningslista överförmyndarnämnden 2024-12-12

Rådet har inga kommentarer.

8.1.9. Verksamhetsplanen 2025 för Överförmyndarnämnden

Rådets kommentarer:

Överförmyndarnämnden har berömt rådets arbete och ansett det som ett gott exempel, vilket rådet ser är positivt. Rådet lyfter också en utmaning kring fast anställning för teckenspråkiga personer som vill utbilda sig till gode män. Problemet är att myndigheten inte fullt ut täcker utbildningskostnaderna, och huvudmannens ekonomi anses inte tillräcklig för att betala hela utbildningen. Detta skapar en utmaning för de som vill ta på sig sådana uppdrag.

Rådet föreslår att det bör finnas möjlighet att anställa teckenspråkiga gode män på fast anställning, vilket skulle lösa den nuvarande utmaningen kring utbildningskostnader och ekonomiska hinder. Rådet önskar att detta skrivs in i verksamhetsplanen för att lyfta frågan och säkerställa att den tas på allvar.

Håkan Andersson svarar att gode män inte är anställda utan har ett ideellt uppdrag och att behovet inte är särskilt stort. Han berättar att dövas riksorganisation har uppmanat döva att anmäla sig och utbildningar har hållits för att döva med teckenspråk ska kunna bli gode män. Kommunikationen mellan gode män och huvudmän sker ofta via skrift, och om tolk behövs är det den ansvariga myndigheten som ordnar detta. Tolkens kostnader täcks av huvudmannen eller kommunen.

Vidare förklarar Håkan att arbetsmarknadsförvaltningen hanterar de mest krävande ärendena, men att det hittills inte har funnits något specifikt behov av teckenspråkiga gode män.

9. Anmälningssärenden/Övrigt

9.1. Lisa Gagnerud följer upp punkten om hitta service och teckenspråk

Lisa Gagnerud berättar att det har hållits ett möte med stadsledningskontoret, som ansvarar för *Hitta service*, där man kan filtrera och hitta utförare som talar olika språk. Tyvärr är det tekniskt svårt att få till en filtreringsfunktion för vissa insatser som boendestöd och ledsagning, eftersom systemen bakom dessa insatser är mer komplexa. Detta har framkommit som ett starkt önskemål och kommer att följas upp i vår.

När det gäller äldreomsorgen, specifikt *Hitta hemtjänst*, är systemet byggt på ett sätt som gör det möjligt att filtrera på språk och kultur. Teckenspråk har redan lagts till som ett alternativ, men eftersom ingen utförare ännu har angett att de har kompetens inom teckenspråk, syns det inte för användarna. Ett informationsutskick kommer att göras till äldreomsorgen för att upplysa utförare om möjligheten att lägga till teckenspråk. För att marknadsföra sig med teckenspråk måste utförarna kunna ge omsorg helt eller delvis på teckenspråk, och för att marknadsföra sig med minoritetsspråk krävs att minst en heltidsanställd kan språket.

När det gäller vård- och omsorgsboenden finns det inga boenden idag som erbjuder omsorg helt eller delvis på teckenspråk, men det kommer att övervägas att lägga till denna möjlighet om det finns ett sådant boende i framtiden. För dagverksamheter pågår också en teknisk utveckling som kommer att möjliggöra filtrering för språk och kultur, inklusive teckenspråk.

Nästa sammanträde är den 16 januari och kommer att vara ett fysiskt möte i Farsta i konferensrum Storfors. Temat för sammanträdet kommer vara beredskapsfrågor.

Ordförande tackar för ett bra möte och avslutade mötet.